



บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เสนอหลักการและแนวคิดซึ่งได้จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยต่างๆ
ซึ่งนำเสนอ เป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

- ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพการวิจัยในประเทศไทย สามารถแบ่งตามประเภทขององค์กรที่ผลิตได้เป็น 3
ประเภท คือ

- 1 การวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา มุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์แห่งความรู้
หลักการใหม่ๆ ในศาสตร์สาขาต่างๆ ร่วมมือดำเนินการวิจัยกับหน่วยงาน รวมทั้งมีการวิจัยที่เป็น
ส่วนหนึ่งของหลักสูตร บริณญาโท บริณญาเอก ของนิสิตนักศึกษาอีกด้วย
- 2 การวิจัยในหน่วยงานนโยบายและแผน มุ่งเน้นการหาข้อมูลและข้อเสนอแนะ เพื่อการ
วางแผนการศึกษาในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการวิจัยเพื่อประเมินโครงการพัฒนาการศึกษา
- 3 การวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติการ มุ่งที่จะทำการวิจัยเพื่อตอบสนองต่อการแก้ปัญหาเชิง
ปฏิบัติการของหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530:ภาคผนวก)

ในระบบการศึกษาโรงเรียนเป็นหน่วยงานปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐาน
การพัฒนาดน เพื่อให้เจริญงอกงามตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษา การสนับสนุนการทำวิจัยใน
โรงเรียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2531:111) นอกจากนี้มีผู้กล่าวถึง การทำวิจัยในโรงเรียนไว้ดังนี้

สมนต์ อมรวิวัฒน์ (2529:525-527) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้อง การวิวัฒนาการ จึงจำเป็นต้องสำรวจปัญหา ข้อบกพร่องและแสวงหาแนวทางที่สิ้นเปลืองน้อยที่สุด และให้ได้ผลมากที่สุด จึงควรมีการวิจัยอยู่ตลอดเวลา การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็น การวิจัยที่ใช้สติปัญญาของครูธรรมดากว่า ที่สนใจและเอาใจใส่ในการสอน และงานของตน

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2525:470) กล่าวว่าควรมีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเองให้มากที่สุด เพราะครูอยู่กับข้อมูล ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง ถ้าครูสามารถทำการวิจัยได้ ด้วยตนเอง จะทำให้ครูเข้าใจปัญหาดีขึ้น และงานวิจัยต่างๆก็จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และใช้ ประโยชน์ได้ดีขึ้นมากด้วย

วัลลภ กันทรพิทย์ (2532:13) ได้วิเคราะห์ปัญหาทางการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ การทางการศึกษา ยังไม่มีการนำผลการวิจัย ไปแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาเท่าที่ควร ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทางงานวิจัยเองในระดับหนึ่ง เพื่อให้เข้าใจในระเบียบวิธีวิจัยและเข้าใจ ประโยชน์ของการวิจัยมากขึ้น

Walter R. Borg (1965:313-324) กล่าวว่าปัญหาทางการวิจัยการศึกษา คือ การขาดความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยและครู ผู้ทำวิจัยรายงานผลการวิจัยให้นักวิจัยด้วยกันอ่าน ซึ่ง ครูส่วนน้อยที่จะเข้าใจ การนำผลการวิจัยปฏิบัติการมาใช้จึง เป็นการลดช่องว่างระหว่างนักวิจัยและครู โดยช่วยให้ครูเข้าใจขั้นตอนของศาสตร์การวิจัยมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ความคิดในการแก้ ปัญหาในชั้นเรียน

John Elliot (1988:78-80) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับ Teachers as Researchers มักจะเกี่ยวข้องกับ Stanlause ผู้อำนวยการ The School Council's Humanities Project (1967-72) ซึ่งพยายามเสนอความคิดเกี่ยวกับการวิจัยให้กับครู เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในโครงการพัฒนาหลักสูตร เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ แนวคิด เกี่ยวกับ Teachers as Researches เกิดขึ้นเนื่องจาก

1. เพื่อแก้ไขปัญหาในการแปลความหลักสูตรลง ไปสู่ชั้นเรียน
2. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างขบวนการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาตัวครูเอง ไป

ด้วยกัน

Grundy S. Kemmis (1988:42-48) กล่าวถึงความหมายของ Action Research ว่า เป็นรูปแบบของการสืบสวนโดยผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้นๆเพื่อปรับปรุง สิ่งต่อไปนี้ คือ

1. งานที่ปฏิบัติของตนเอง
2. ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ
3. ได้ทราบสถานภาพที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

การวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษาถูกใช้ให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาระบบการวางแผนและนโยบาย

Kurt Lewin (อ้างใน วิรุทธิ์ นิลโมลน์ 2527:65-66) ผู้ที่เรียกชื่อ

Action Research เป็นคนแรกในปี 1944 ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการจัดการทางสังคมอย่างมีเหตุผลมีการวางแผนการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ การวิจัยกับการปฏิบัติงานจะต้องไปคู่กัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม และปัญหาทางสังคมเพื่อหากฎทั่วไปของชีวิตกลุ่มทางสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนสำหรับแก้ปัญหาหรือปรับปรุงสภาพการณ์บางอย่างทางสังคมให้ดีขึ้น

Herbert J. Klausmier (1982:8-12) กล่าวว่า ประมาณ ค.ศ. 1970 ในสหรัฐอเมริกา การวิจัยทางการศึกษามีผลต่อการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมาก ซึ่งพอจะตั้งสมมุติฐานของสาเหตุการขาดการนำไปใช้ได้ 3 ข้อ คือ

1. ครูไม่สามารถจะใช้ผลการวิจัยปรับปรุงโรงเรียนได้ทั่วถึง และผลการวิจัยไม่สามารถจะใช้ได้กับโรงเรียนที่ไม่มีความพร้อม
2. โรงเรียนแต่ละโรงเรียนไม่สามารถจำแนกตัวแปรต่างๆ ตามตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตามที่ปรากฏในการวิจัยได้
3. มีการวิจัยจำนวนน้อยที่เน้นเกี่ยวกับโรงเรียนในท้องถิ่น Klausmier จึงได้เสนอกลวิธีในการใช้การวิจัยเพื่อปรับปรุงการศึกษา คือการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน โดยความร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยภายนอกและครูในโรงเรียน

ในประเทศอังกฤษ ได้มีการนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในโรงเรียน ในห้องเรียน ในปี ค.ศ. 1964 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ (Cohen and Manion 1986:209-255)

1. เพื่อการวินิจฉัยปัญหาและการแก้ปัญหา ในสภาพการณ์เฉพาะ หรือเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมเฉพาะอย่างเฉพาะกรณี
2. เพื่อฝึกครูในระหว่างปฏิบัติงาน (in service training) ให้ครูมีทักษะและวิธีการใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา มองปัญหาอย่างลึกซึ้ง และเชื่อมั่น

3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนไปในทางที่ดี ซึ่งโดยปกติแล้วระบบที่เป็นอยู่ มักจะต่อต้านนวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ
4. เพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูซึ่งเป็นนักปฏิบัติการณ์กับนักวิจัยซึ่งเป็นนักทฤษฎีให้ใกล้ชิดกันมากขึ้น และเพื่อนำทฤษฎีจากการวิจัยดั้งเดิมมาสู่การปฏิบัติมากขึ้น
5. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

บุคคลที่จะทำการวิจัยในโรงเรียนมี 3 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การทำโดยครูคนใดคนหนึ่ง ซึ่งมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงการเรียนการสอนหรือระบบงาน
2. การทำโดยคณะครูในโรงเรียน ซึ่งจะมีขอบข่ายการทำงานกว้างกว่าการทำโดยครูคนเดียว ซึ่งอาจมีที่ปรึกษาเป็นนักวิจัยภายนอกหรือไม่ก็ได้
3. การวิจัยที่ทำร่วมกันระหว่างคณะครูกับคณะนักวิจัย ซึ่งอาจประกอบด้วยที่ปรึกษาอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือผู้ให้การสนับสนุน การทำวิจัยแบบนี้ อาจเกิดปัญหาได้มากที่สุด อันเนื่องมาจากความแตกต่างในการปฏิบัติงานของครูและนักวิจัย

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2528:79) ได้ทำการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 ท่าน สรุปได้ดังนี้

ควรจะมีการส่งเสริมความสามารถทางการวิจัยการศึกษาให้กับครูมัธยมศึกษาเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การวิจัยทางการศึกษามีประโยชน์มาก เพราะเป็นข้อค้นพบที่เชื่อถือได้ ครูควรจะไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. หน้าที่ของครู คือ การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ครูไม่ควรหยุดยั้ง เพราะความรู้ทางวิชาการต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปเสมอ ครูควรจะก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นคนมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ การแสวงหาความรู้อยู่เสมอทำได้โดยการอ่านและการทดลองใช้ความรู้ที่ว่าเท็จจริงอย่างไร จะใช้ได้หรือไม่
3. ครูจะใช้ความรู้ทางการวิจัยนั้นเพื่อเพิ่มพูนความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยครูใช้ผลงานวิจัยนั้นไปช่วยบรรเทาได้

Louis Cohen and Lawrence Manion (1986:216-217) กล่าวว่า การนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในโรงเรียน มีขอบข่ายที่สำคัญครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. วิธีสอน (Teaching Methods) ผลจากการวิจัยอาจจะค้นพบวิธีสอนแบบใหม่มาใช้แทนวิธีสอนแบบดั้งเดิม (Teaditional Method)

2. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ (Learning Strategies) เช่น การนำวิธีการเรียนการสอนแบบผสมผสานมาใช้ ซึ่งอาจจะได้ผลมากกว่าการเรียนการสอนที่ยึดแบบหนึ่งแบบใดเป็นหลัก

3. วิธีการประเมินผล (Evaluative Procedures) กล่าวได้ว่าการทบทวนเชิงปฏิบัติการ เป็นการปรับปรุงวิธีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องวิธีหนึ่ง

4. ทศคติและค่านิยม (Attitudes and Values) การทบทวนเชิงปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน (Positive Attitudes) หรือเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบค่านิยม (Value Systems) บางอย่างของนักเรียน

5. การพัฒนาครูระหว่างปฏิบัติงาน (In-service Development) เพื่อปรับปรุงทักษะการสอนของครู การพัฒนาการเรียนแบบใหม่ๆของนักเรียน การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ปัญหาของครู เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ลึกซึ้งมากขึ้น การเพิ่มพูนความตระหนักในตนเองของครู

6. การจัดการและการควบคุม (Management and Control) เพื่อนำเทคนิคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆมาใช้

7. การบริหาร (Administration) เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพบางด้านของการบริหารในโรงเรียน

การประเมินคุณค่าของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มุ่งพิจารณาในแง่ของขอบเขตที่วิธีการแก้ปัญหาหรือกระบวนการวิจัย และผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานในสถานการณ์เฉพาะ และความสามารถในการตอบสนองจุดมุ่งหมายของสังคมและการศึกษาได้มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้องค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีคุณภาพนั้นมี 4 ประการใหญ่ๆคือ

1. สมมุติฐานของการวิจัยเป็นสมมุติฐานที่เป็นปรนัย
2. การออกแบบการวิจัยจัดทำขึ้นด้วยความรอบคอบ
3. ข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้และเที่ยงตรง
4. การวางนัยสรุปทั่วไปกระทำด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน (วีรุท์ นิลโมจน์ 2527:55)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ก็เล็งเห็นความสำคัญของการวิจัย โดยการสนับสนุนให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อมุ่งพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษา โดยผลงานวิจัยหมายถึง ผลงานค้นคว้าอย่างเป็นระบบ และมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่าง ที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิจัย หรือนำวิชาการนี้มาประยุกต์ มีลักษณะเป็นเอกสารที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่นมีการตั้งสมมุติฐาน หรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแน่นอน มีการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ตีความ และสรุปผลการวิจัย ที่สามารถ ให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการได้

สำหรับผลงานวิจัยที่ยาวมาก ก็อาจจัดพิมพ์เผยแพร่โดยหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ หรือวงวิชาชีพที่เชื่อถือได้ในสาขานั้นๆ หากไม่สามารถพิมพ์ เผยแพร่ได้ทั้งฉบับ อาจพิมพ์ในรูปของรายงานฉบับย่อที่มีสาระสำคัญครบถ้วน ไม่ใช้บทคัดย่อ ลงในวารสารหรือรายงานการประชุมทางวิชาการที่เชื่อถือได้ หรือเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวงวิชาชีพสาขานั้นๆ

โดยการประเมินผลงานวิจัยมีลักษณะดังนี้

รายการที่ 1. คุณภาพของผลงานวิชาการ พิจารณาจาก

1.1 ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ

ความถูกต้องของเนื้อหา

ความสมบูรณ์ ครบถ้วนอย่างเหมาะสมกับลักษณะของผลงานทางวิชาการประเภทนั้นๆ การค้นคว้าอ้างอิงที่เป็นที่เชื่อถือได้

1.2 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผู้จัดทำได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากของเดิมที่มีอยู่ และนำมาใช้ประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น หรือจัดทำขึ้นใหม่ โดยไม่มีผู้ใดริเริ่มจัดทำขึ้นจะต้องจัดทำด้วยตนเอง หรือเป็นผู้นำในการจัดทำ โดยมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีหลักฐานแสดงได้

รายการที่ 2. ประโยชน์ของผลงานวิชาการ

2.1 ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

ผลงานนี้จะมีประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการที่สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิง หรือเป็นแนวปฏิบัติอย่างได้ผลดียิ่ง

2.2 ประโยชน์ต่อนักเรียนนักศึกษา

ผลงานนี้ทำให้นักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้และพัฒนาตนเองในการเรียนรู้วิชาการ ดังกล่าวอย่างได้ผลดียิ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนนักศึกษาในอันที่จะนำความรู้ดังกล่าว ไปใช้ในการศึกษาเพิ่มเติม หรือการประกอบอาชีพ หรือการดำรงชีพ ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์:5)

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยที่จะส่งเสริมให้แก่นักวิจัยที่มีความสามารถทุกหน่วยงานจนถึงระดับโรงเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2530:111)

กรมสามัญศึกษาจึงมีการสนับสนุนการวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน บุคลากร และการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการกำหนดแผนงานวิจัยในโครงสร้าง แผนงานการบริหาร และ พัฒนาการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญ ศึกษาจังหวัดและ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในนโยบายด้านต่างๆซึ่งมีบางประเด็นเกี่ยวข้องกับการวิจัยใน โรงเรียนดังนี้

1. นโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษา

2. นโยบายด้านคุณภาพการศึกษา

2.8 ส่งเสริมงานวิจัย ศึกษาค้นคว้าและสำรวจปัญหาและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีระดับสูงขึ้น

3. นโยบายด้านการส่งเสริมศีลธรรมคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม

3.1 ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย การเรียนการสอน ศาสนา ศิลธรรม จริยศึกษาและค่านิยม เพื่อพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน พร้อมทั้งการฝึกอบรมด้วยวิธีการอันประหยัด โดยใช้ระบบการศึกษาทางไกล หรือให้การนิเทศใน ระบบนิเทศภายใน โดยเฉพาะในเรื่องการสอนจริยศึกษาและค่านิยมแก่นักเรียน

4. นโยบายด้านส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.3 ศึกษาค้นคว้ารูปแบบวิธีการและจัดกระบวนการเรียนการสอน การศึกษาเป็นกรณี พิเศษที่มีประสิทธิภาพทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

5. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

5.1 จัดและส่งเสริมให้มีการศึกษา สำรวจ วิจัย สภาพเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร ท้องถิ่น อาชีพต่างๆของประชาชนในท้องถิ่น และความเป็นไปได้ในการประกอบสัมมาชีพทุกจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการศึกษาวิชาอาชีพในท้องถิ่นและการมีงานทำ พร้อมทั้ง เร่งรัดพัฒนาหลักสูตร การเรียน การสอนวิชาอาชีพในท้องถิ่นนั้นๆ ควบคู่ไปกับการฝึกอบรมครู อาจารย์ให้สามารถสอนหรือ สามารถอ่านรายการและประสานงานให้เกิดการเรียนวิชาชีพนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.18 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ในด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม คหกรรม คหกรรมทางการเกษตร เพื่อสร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ โดยเฉพาะ การทำอาหารกระป๋อง เพื่อพัฒนาผลผลิตและเพิ่มผลผลิต เป็นประ โยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของบ้าน เมือง

6. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชนบท

6.2 สนับสนุนส่งเสริมให้การศึกษาค้นคว้าและวิจัย ปัญหาเยาวชน สังคมของท้องถิ่น และศึกษากระบวนการ วิธีการที่จะใช้การศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชนและสังคมมุ่งเน้นในเรื่องการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ความกลมเกลียวฉันพี่น้อง การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและชุมชน ความตระหนักในปัญหาของสังคมอันเกิดจากความไม่สมดุลกันระหว่างทรัพยากรกับสิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของประชาชน การเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรม การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่น การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การเสียภาษีอากร การพัฒนาบ้านเมือง และการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ

6.9 ศึกษา ค้นคว้าและพัฒนารูปแบบ วิธีการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชนเร่งรัดให้โรงเรียนทำหน้าที่จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนเต็มกำลังความสามารถ โดยเฉพาะชุมชนในชนบท และชุมชนแออัด โดยให้การปฏิบัติงานประสานสัมพันธ์กับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาชนบทตามโครงการและแผนที่กำหนดไว้

7. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพ

8. นโยบายด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

8.2 ศึกษาค้นคว้าวิจัยรูปแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน ให้นักเรียนเรียนรู้ และเข้าใจหลักธรรมอย่างแท้จริง ให้รู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง และเห็นคุณค่าที่จะนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิต และสังคม

9. นโยบายด้านการระดมสรรพกำลัง เพื่อพัฒนาการศึกษา

10. นโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและการสนับสนุน

10.7 เร่งรัดพัฒนาบุคลากรและงานวิจัย ศึกษา สืบค้น ค้นคว้า ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนทางการงบประมาณ และการฝึกอบรมและพัฒนา ให้มีนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพในทุกหน่วยงาน จนถึงระดับโรงเรียน และจัดให้มีคณะกรรมการพัฒนางานวิจัย มุ่งผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาและการแก้ปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนตามนโยบาย

10.14 ให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ และผลที่ได้รับเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาแผนงาน และการจัดตั้งงบประมาณ (กรมสามัญศึกษา 2529:22)

นอกจากนี้มีการจัดทำหนังสือ "แนวทางการวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัย ขั้นตอนในการทำวิจัย งานหลักของโรงเรียนมัธยมศึกษา พร้อมทั้งตัวอย่างการกำหนดปัญหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านต่างๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งงานหลักทั้ง 6 ด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาและตัวอย่างการกำหนดปัญหา (กรมสามัญศึกษา 2531 :80-94) มีดังนี้ คือ

1. งานบริหารทั่วไป

ตัวอย่าง

1.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"ครูไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของโรงเรียน"

1.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน..."

"ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับปัญหาส่วนตัวของครู..."

"ตัวแปรบางประการที่สัมพันธ์กับความร่วมมือในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน..."

2. งานวิชาการ

ตัวอย่าง

2.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"นักเรียนที่ติด "ร" ติด "0" ไม่สนใจการสอบแก้ตัว"

2.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความแตกต่างในความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการสอบแก้ตัวของนักเรียนที่ไปสอบและไม่ไปสอบแก้ตัว"

3. งานธุรการ

ตัวอย่าง

3.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"การทำงานธุรการไม่มีประสิทธิภาพ(ล่าช้า ผิดพลาด)"

3.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความแตกต่างระหว่างเจ้าหน้าที่ธุรการ ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานธุรการแตกต่างกัน"

"ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ในสำนักงานและเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานธุรการแตกต่างกัน"

4. งานปกครองนักเรียน

ตัวอย่าง

4.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"นักเรียนหนีโรงเรียน" (ไม่ไปโรงเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ)

4.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความคิดเห็นของนักเรียนที่หนีโรงเรียนและนักเรียนปกติเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน"

5. งานบริการ

ตัวอย่าง

5.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"นักเรียนไปใช้บริการแนะแนวน้อย"

5.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริการแนะแนวในโรงเรียน..."

"ลักษณะผู้ให้คาบปรึกษาแนะแนวที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน..."

6. งานโรงเรียนกับชุมชน

ตัวอย่าง

6.1 ปัญหาในสภาพความเป็นจริง

"ผู้ปกครอง ไม่ให้ความร่วมมือกับทาง โรงเรียน"

6.2 หัวข้อการวิจัยที่เกิดจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้

"ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับโรงเรียน..."

"ฐานะทาง เศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียน"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 องค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในโรงเรียน

ในการสนับสนุนการทำวิจัยในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่จะจูงใจให้เกิดการทำวิจัย และ เกื้อกูลให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พร้อมทั้งการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาย่างแท้จริง

2.1 สาเหตุของการไม่ทำการวิจัย

ชานพิศ สุตันสนีย์ (2529:24-27) ได้ทำการสอบถามถึงสาเหตุการไม่ทำวิจัยของบุคลากรของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่ามีสาเหตุเนื่องมาจาก

1. บุคลากรขาดความรู้ด้านการวิจัย
2. บุคลากรที่มีความรู้ด้านการวิจัย ไม่กล้าทำวิจัย
3. ไม่มีเวลา เนื่องจากงานในหน้าที่เป็นงานที่ปฏิบัติต่อเนื่อง เต็มเวลา
4. ไม่เห็นประโยชน์ของการทำวิจัย
5. ค่าตอบแทนไม่เพียงพอ
6. ไม่ทราบจะทำเรื่องอะไร

อสมิกันพงศ์ ฉัตราคม (2529:82-87) ได้สอบถามถึงสาเหตุของการไม่ทำวิจัยของบุคลากรที่ไม่ทำการวิจัยในมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่ามีสาเหตุเนื่องมาจาก

1. ไม่มีเวลา
2. มองไม่เห็นประโยชน์ของการทำวิจัย
3. ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า
4. การขาดความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัย
5. อุปสรรคในการเสนอขออนุมัติโครงการ
6. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย

วิรุฬห์ นิลโมจน์ (2527: 79) กล่าวถึงปัญหาในการไม่ทำวิจัยในโรงเรียน ดังนี้

1. ครูไม่เข้าใจในเรื่องการวิจัย ขาดการอบรมเรื่องการทำวิจัย
2. ครูฝังใจอยู่กับการวิจัยที่เป็นแบบแผน
3. ครูไม่มีเวลาพอที่จะทำวิจัย
4. ครูมักมองตนเองว่าไม่มีความสามารถ

2.2 เหตุจูงใจในการท้าวิจัย

สภากิจ จันทวานิช (2524:22-25) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในหน่วยงาน นั้นจำเป็นต้องสร้างปัจจัยให้มีบรรยากาศเกื้อกูลต่อการท้าวิจัยให้มากที่สุด ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้านคือ นักวิจัย หน่วยงานวิจัย และบริบทของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวกับนักวิจัย ได้แก่ ความรอบรู้ในสังคมบ้างด้าน ความรอบรู้ในเชิงทฤษฎี วิจัย ความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์วิจัย ความสามารถในการถ่ายทอดผลการวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวกับหน่วยงานมี 2 องค์ประกอบ คือ โครงสร้างของหน่วยงาน และระบบบริหารของหน่วยงาน

โครงสร้างของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีโครงสร้างที่ให้ปัจจัยป้อนเข้า ในแง่ต่างๆ คือ มีศูนย์ข้อมูลที่ดี และ พร้อมจะหยิบยกมาใช้ได้ มีเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพียงพอสำหรับการท้าวิจัยแต่ละเรื่อง มีนักวิจัยและบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว มีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการวิจัย มีทุนสำหรับการท้าวิจัย

ระบบบริหารของหน่วยงานประกอบด้วย มีการจัดหาและกระจายบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ สำหรับการวิจัยอย่างเหมาะสม มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูง มีช่องทางหรือเครือข่ายสำหรับการเผยแพร่และติดต่อในงานวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบททางการศึกษา ปัจจัยส่วนนี้จะเป็นส่วนที่เป็นนามธรรม อาจตัดสินใจได้ไม่ง่ายนักว่ามีสมบรูณ์มากน้อยเพียงใด เป็นส่วนที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการวิจัย ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ แบบแผนการแสวงหาความจริงที่มีมาแต่โบราณ ความใจกว้างในการรับฟังคำติชม การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการศึกษา ความต้องการงานวิจัย ผลตอบแทนที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาการ การยอมรับจากวงการวิจัย รวมทั้งความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

พิทยา สายบุญ (2522:1-2) ได้แบ่งเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการวิจัยเป็น 2 อย่าง คือ

1. เหตุจูงใจภายใน ได้แก่ การเกิดปัญหาสะกิดใจให้สงสัย และมีความต้องการอยากรู้คำตอบของปัญหานั้น
2. เหตุจูงใจภายนอก ได้แก่ กฎเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่ง การสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

ซึ่งแรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มีประสิทธิผลยั่งยืน แรงจูงใจภายนอกเป็นเพียงการทางานรับจ้าง เพื่อรางวัลหรือสิ่งตอบแทนฉาบฉวย ไม่เป็นการสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าแท้จริง ดังนั้นการส่งเสริมการวิจัยควรเริ่มที่แรงจูงใจภายใน กระตุ้นให้เกิดการมองหาปัญหาในสาขาของตน ขั้นที่ 2 คือให้เกิดความต้องการค้นหาคำตอบสำหรับปัญหานั้นๆ เมื่อจูงใจภายในแล้วจึงมีการจูงใจภายนอก โดยผู้บริหารการศึกษามีส่วนสำคัญในการสนับสนุนแก้ไขอุปสรรคต่อไป

2.3 ปัจจัยพื้นฐานในการทำวิจัย

เมื่อมีการดำเนินการวิจัยในโรงเรียนแล้ว ก็จำเป็นต้องมีปัจจัยป้อนเข้าให้เพียงพอเพื่อให้งานวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุภาวดี จันทวานิช (2524:23) กล่าวว่า โครงสร้างของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีโครงสร้างที่ให้อุปกรณ์เข้า ในแง่ต่างๆ คือ มีศูนย์ข้อมูลที่ดี และ พร้อมจะหยิบยกมาใช้ได้ มีเอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง เพียงพอสำหรับการทำวิจัยแต่ละเรื่อง มีนักวิจัยและบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว มีอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการวิจัย

โคทม อาริยา (2518:14-17) กล่าวถึงปัจจัยที่จำเป็นในการพัฒนาการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ

1. การบริหาร ควรมีประสิทธิภาพและคล่องตัว
2. บุคลากร ควรให้คณาจารย์มีความคล่องตัวในการเลือกงานด้านการสอน การวิจัย การบริการสังคม และมีสิ่งตอบแทน จูงใจพอสมควร รวมทั้งใช้ทรัพยากรคน เช่น นิสิตทุกระดับให้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

3. วัสดุอุปกรณ์ จัดสรรให้เพียงพอ

4. การเงิน

จุมพล สวัสดิ์ยากร (2520:236) กล่าวว่า เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจูงใจให้อาจารย์ทำการวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีความสามารถในการแสวงหาเงินทุน สำหรับใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2523:87) กล่าวว่า ในการวิจัยนั้น จะต้องมียังอำนวยความสะดวกและวัสดุเพียงพอ เพราะการวิจัยต้องอาศัยการค้นคว้า วิเคราะห์ และดำเนินการอย่างละเอียด ผู้วิจัยจะต้องมีเอกสารในการค้นคว้า สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องคำนวณ เครื่องพิมพ์ดีด ตู้เก็บเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนบริการต่างๆทางธุรการ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญที่จะทำให้การวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดีและมีคุณภาพ

ทวีศักดิ์ ฤทธิประทีป (2529:70-73) กล่าวว่า การจะท้าววิจัยได้นั้นจำเป็นต้องมีที่ปรึกษาในการวิจัย จะเป็นผู้เคยทำงานด้านการวิจัยมาก่อน หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้เกิดแนวคิดที่กว้างมากขึ้น

2.4 กระบวนการท้าววิจัยในโรงเรียน

การท้าววิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากการทำโดยครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน มีขอบเขตของการวิจัยจำกัดในเรื่องของการสอนในห้องเรียนหรือการดำเนินงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนการท้าววิจัยในโรงเรียน

Louis Cohen and Lawrence Manion (1986:220-221) ได้กล่าวถึงการท้าววิจัยเชิงปฏิบัติการของครูว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. การกำหนดและประเมินปัญหา ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานในทุกวันของครู
 ขั้นที่ 2. การตกลงเสนอแนวทางการวิจัยในระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู , นักวิจัย , ที่ปรึกษา , ผู้สับสนทน เพื่อเสนอเค้าโครง การทำให้ปัญหาชัดเจนขึ้น การกำหนดองค์ประกอบที่เป็นเหตุเป็นผล ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญเป็นจุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว

ขั้นที่ 3. การทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษาลงานอื่น ๆ ในด้าน การตั้งวัตถุประสงค์ กระบวนการ และปัญหาที่ประสบ

ขั้นที่ 4. กำหนดวัตถุประสงค์ ตั้งสมมุติฐานที่สามารถทดสอบได้

ขั้นที่ 5. เลือกวิธีการดำเนินการวิจัย เช่นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้

ขั้นที่ 6. ประเมินวิธีดำเนินการที่เลือกในขั้นที่ 5.

ขั้นที่ 7. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 8. การแปลผลข้อมูล

Walter R. Berg (1982:315-318) เสนอขั้นตอนการท้าววิจัยของครูไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1. การกำหนดปัญหา ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงานในทุกวันของครู ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หรืออาจเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียน การบริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 2. การทบทวนวรรณกรรม ในทางปฏิบัติสำหรับครูอาจทำได้ยาก จึงอาจใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source) แทนแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary source) เช่น Encyclopedia of Educational Research , Review of Educational Research หรือเอกสาร ตำรา อื่นๆ

ขั้นที่ 3. การทบทวนปัญหาจากขั้นที่ 1. ไปสู่การตั้งสมมุติฐานที่ทดสอบได้

ขั้นที่ 4. วิธีดำเนินการ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 1 ห้องเรียน ซึ่งอาจขาดกลุ่มควบคุม เกิดความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก และ ไม่มีการควบคุมตัวแปร เช่น ทักษะคติและความสามารถของครู แต่ถึงอย่างไรก็ยังนำไปสู่การสอนที่ดีขึ้น แต่ถ้ามีการทำเป็นทีมมีการขยายจำนวนห้องเรียน หรือ เครื่องมือ ก็จะขยายผลออกไปได้มากขึ้น

ขั้นที่ 5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

วิรุทธิ์ นิลโมจน์ (2527:79) ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยในโรงเรียนเป็นดังนี้

1. การสำรวจ ประเมิน และกำหนดปัญหา
2. เสนอทางแก้ปัญหา
3. การเลือกทางแก้ปัญหาที่เสนอมมาแล้ว ตั้งสมมุติฐานการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา
4. การวางแผนปฏิบัติและวางแผนการเก็บข้อมูล
5. การปฏิบัติตามแผนและบันทึกผลที่เกิดขึ้น
6. การแปลความหมายข้อมูล หรือการสรุปผลจากข้อมูล

กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา (2532:49-72) ได้เสนอขั้นตอนการทำวิจัยสำหรับครู

ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและหัวข้อสำหรับการวิจัย
2. ศึกษาหลักการและทฤษฎีพื้นฐาน
3. กำหนดวัตถุประสงค์
4. นิยามตัวแปรและศัพท์เฉพาะ
5. กำหนดจำนวนและลักษณะตัวแปร
6. สร้าง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
7. กำหนดขอบเขตประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่าง
8. เก็บรวบรวมข้อมูล
9. วิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และอภิปรายผล
10. เขียนรายงานการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการของครูที่กล่าวมาทั้งหมด ถึงแม้จะกำหนดขั้นตอนที่แตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีส่วนพื้นฐานมาจากกระบวนการวิจัยทางการศึกษานั้นเอง

ปัญหาและอุปสรรคในการท้าวิจัยในโรงเรียน

โกวิท ประวาลพกษ์ (2522:86) ได้ชี้ให้เห็นปัญหา อุปสรรคของการวิจัยที่ผ่านมา 7 ประการ คือ

1. การเลือกหัวข้อเรื่องของนักวิจัยยังใช้เกณฑ์ความสนใจของตนเอง ยังไม่ได้พิจารณาว่าเรื่องที่วิจัยนั้นสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาหรือไม่ จึงทำให้การนำผลการวิจัยไปใช้มีข้อจำกัด
2. การวิจัยยังเป็นลักษณะการศึกษาตัวแปรตัวเดียว ไม่มุ่งที่จะแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งระบบการวิจัยทางการศึกษา เพราะตัวแปรบางตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรอื่นอีก
3. ตัวแปรที่ศึกษาเหล่านี้ ยังเป็นตัวแปรที่ไม่สำคัญ การพิจารณาตัวแปรที่มาศึกษาคควรจะต้องศึกษามาจากทฤษฎีของเรื่องนั้นๆ โครงสร้างของเรื่องนั้นๆ มาประกอบ
4. การเก็บข้อมูลยังไม่ได้ เนื่องจากการเก็บข้อมูลทางการวิจัยการศึกษา ยังใช้แต่แบบสอบถามเป็นหลัก ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามนั้น อาจจะไม่ได้ใช้ความรู้สึกที่แท้จริงมาตอบ จึงทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ถูกต้องเท่าที่ควร
5. การวิจัยส่วนใหญ่ยังเป็นการศึกษาของช่วงเวลาเดียว ไม่มีการติดตามศึกษาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องพอสมควร จึงทำให้ผลงานวิจัยที่ได้ขึ้นอยู่กับเวลา สถานการณ์ที่ศึกษาขณะนั้น ผลงานวิจัยที่ได้ อาจไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
6. การวิเคราะห์ข้อมูลยังจัดทำไม่ลึกซึ้ง และบางครั้งผู้วิจัยไม่ได้ตระหนักถึงรูปแบบของการวิจัย จึงใช้สถิติวิเคราะห์ในทางที่ผิด
7. การเขียนรายงานการวิจัย ยังไม่สามารถสื่อความได้ ภาษาที่ใช้ในการวิจัยมักเป็นภาษาทางสถิติ จึงทำให้ผู้อ่านไม่มีพื้นความรู้ทางสถิติหรือการวิจัย ไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านและปัญหาอีกประการคือ การจัดทำข้อเสนอแนะมักไม่สัมพันธ์กับผลที่ได้

ข้อบกพร่องของงานวิจัยของครูในการขอตำแหน่งอาจารย์ 3

1. ไม่ถูกระเบียบแบบแผนของงานวิจัย เช่น ไม่มีวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
2. ตั้งสมมุติฐานไม่ถูกต้อง
3. ใช้ค่าสถิติไม่ถูกต้อง
4. เรื่องบางเรื่องไม่จำเป็นต้องวิจัยก็ทราบผลได้
5. หัวข้อการวิจัยกับเนื้อหาไม่ตรงกัน
6. การอภิปรายผล แปลผลไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา
7. ข้อเสนอแนะน้อยไป และไม่สอดคล้องกับการวิจัย (เนาวรัตน์ สวัสดิ์ 2532:8)

2.5 ผลงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยเมื่อเสร็จแล้ว ควรจะต้องมีการประเมินผลการวิจัยซึ่งอาจทำโดย คณะผู้วิจัย ร่วมกันหยิบยกข้อผิดพลาด และปัญหาต่างๆมาพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะในการ วิจัยหรือการปฏิบัติต่อไป เมื่อประเมินผลแล้วภารกิจต่อไปของผู้วิจัย คือ การเผยแพร่ผลงานวิจัย การเผยแพร่นั้นควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวคิดในการปฏิบัติงาน ไม่ใช่มุ่งเพื่อนำวิธีการปฏิบัติงาน หรือการแก้ปัญหาอันเกิดจากการวิจัย ไปใช้กับสภาพการณ์อื่นๆ เพราะการวิจัยนั้นเป็นการแก้ปัญหา ในสภาพการณ์เฉพาะอย่าง เฉพาะกรณี แต่ทั้งนี้ไม่ได้จำกัดว่าวิธีการแก้ปัญหานั้น จะไม่สามารถ นำไปใช้ได้เลย เพราะแนวคิดบางอย่างอาจนำไปทดลองใช้ หรือทดสอบกับสภาพการณ์อื่นๆได้ ซึ่ง จะเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ทฤษฎี และนัยสรุปทั่วไปได้ หรือในบางกรณีอาจนำผลการวิจัยนั้น ไปหาการวิจัยต่อก็ได้ (วีรพท์ นิลโมจน์ 2527:81)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

ฤดา ดาวพลังพรหม (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการ ศึกษา: ปัญหาของผู้เผยแพร่และความต้องการของผู้รับ" พบว่าปัญหาในการเผยแพร่ผลงานวิจัย คือ ปัญหาด้านบุคคลากร งบประมาณ และแหล่งพิมพ์ สภาพการเผยแพร่ผลงานวิจัยกับความ ต้องการเผยแพร่ ผลการวิจัยของผู้รับแตกต่างกัน ผู้รับต้องการให้มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบการเผยแพร่ผลงานทาง การศึกษาและผู้รับผลงานวิจัยมีความต้องการการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่แตกต่างกัน คือ อาจารย์ระดับ วิทยาลัยครู ครูอาจารย์ในโรงเรียน และนักวิชาการ ต้องการผลการวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาใน หน่วยงาน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู ต้องการผลงานวิจัยเต็มรูปที่อธิบายวิธีวิจัย อย่างละเอียด ในขณะที่ครู อาจารย์ในโรงเรียนต้องการให้มีหน่วยงานทำการสังเคราะห์งานวิจัยให้ เป็นภาษาต่างๆ

ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้ผลิตงานวิจัยควรจัดทำรายงานการวิจัยทั้งฉบับเต็มรูปและฉบับ ย่อ ควรมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการเผยแพร่ และในกรณีที่ผู้รับผลงานวิจัยมีความต้องการงาน วิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในหน่วยงานที่แตกต่างกันก็ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาภายใน หน่วยงานของตนเอง

สนธิยาพร พรจินดา (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แหล่งและประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" พบว่า มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ได้หัวข้อจากบทคัดย่อ หรือข้อเสนอแนะในรายงานการวิจัย รองลงมาได้แก่ ข้อเสนอแนะของอาจารย์และประสบการณ์ของ ตนเอง ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยพบว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อบรรยาย หรืออธิบายสภาพของตัวแปรมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงเหตุผล สำหรับประเภทหัวข้อตามระเบียบวิธีวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงบรรยาย รองลงมาได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง

อานวย ทาวร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการด้านการวิจัย ของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคกลาง " โดยศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการวิจัยของอาจารย์ วิทยาลัยครู 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านการเงิน ด้านเวลาและด้านวัสดุอุปกรณ์ และเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการ จำแนกตามตัวแปรวุฒิ ประสบการณ์ในการสอน คณะวิชาที่สอน และ รายได้พบว่า อาจารย์วิทยาลัยครู มีปัญหาด้านความรู้ การเงินและเวลา และด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่

ในระดับปานกลาง อาจารย์มีความต้องการด้านความรู้ปานกลาง ส่วนด้านการเงินและวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับสูง และอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันมีปัญหาด้านความรู้ต่างกัน

จินตนา จงกฤษพร (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษาสภาพความพร้อมในการทํางานวิจัยของครูอาจารย์เกษตรในวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" โดยศึกษาความพร้อมในการทํางานวิจัยของครูอาจารย์ ในด้านความสนใจ ความรู้ความเข้าใจ เวลา งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนของผู้บริหาร การบริหารงาน ความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ แหล่งค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ พบว่า ครูอาจารย์เกษตร มีความพร้อมในด้านความสนใจมาก ด้านความรู้ความเข้าใจ เวลา วัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนของผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ แหล่งค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านงบประมาณความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน การบริหารงาน อยู่ในระดับน้อย

ไพโรจน์ แสงจันทร์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการวิจัยและความต้องการในการทํางานวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลาง" โดยศึกษาสภาพองค์ประกอบในการทํางานวิจัย การบริหารหน่วยงาน การส่งเสริมการวิจัย และผลงานวิจัยของอาจารย์ พบว่า

1. องค์ประกอบในการทํางานวิจัยที่จัดอยู่ในระดับมากคือ ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมและสนับสนุนในการทํางานวิจัย ความรู้ด้านเนื้อหา ในสาขาที่ต้องการวิจัย, ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และวิทยาลัยมีการเผยแพร่แหล่งทุนให้อาจารย์ทราบโดยทั่วถึง องค์ประกอบที่เป็นปัญหามากที่สุดนั้น ได้แก่ ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย, เวลาที่ใช้ในการทํางานวิจัย, บรรยากาศในการส่งเสริมการทํางานวิจัยของอาจารย์ และการนำผลวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาในวิทยาลัย

2. อาจารย์ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลางมีความต้องการองค์ประกอบในการทํางานวิจัยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกประเด็น แต่ที่มีความต้องการเร่งด่วน คือ ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย เวลาที่ใช้ในการทํางานวิจัย, การส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และบรรยากาศที่ส่งเสริมการทํางานวิจัยของอาจารย์

3. สภาพการทํางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เคยทํางานวิจัยในระหว่างการศึกษามาแล้ว มีอาจารย์เพียงส่วนน้อยเคยทํางานวิจัยในระหว่างการทํางานในวิทยาลัยครู และอาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะทํางานวิจัยอย่างแน่นอนในอนาคต ด้วยเหตุผลที่ว่า การวิจัยมีประโยชน์ด้านการสอนและการปฏิบัติงานอื่น ๆ โดยมีความต้องการวิจัยหัวข้อที่เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสาขาวิชาที่ถนัดมากที่สุด

4. งานวิจัยที่อาจารย์ทำในระหว่างการทำงาน นั้น ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยประเภทวิจัยประยุกต์และใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้เวลาในการทำวิจัยโดยเฉลี่ยประมาณ 1 ปี โดยได้รับทุนจากวิทยาลัยครูและกรมการฝึกหัดครูมากที่สุด ส่วนการเผยแพร่ผลการวิจัยนั้น ส่วนใหญ่พิมพ์เป็นรูปเล่มเอกสาร

5. อาจารย์ที่เคยทำวิจัย ในระหว่างการทำงาน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท มีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นอาจารย์ และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง 11-15 ปี

6. การเปรียบเทียบสภาพองค์ประกอบ และความต้องการองค์ประกอบในการทำงานวิจัยระหว่างวิทยาลัยครู 5 แห่ง ปรากฏว่าองค์ประกอบการวิจัยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย ความสามารถหาหัวข้อการวิจัย และประสิทธิภาพของศูนย์วิจัย ในการประสานงานด้านการวิจัยแก่อาจารย์ ส่วนความต้องการองค์ประกอบในการทำงานวิจัย นั้น ไม่แตกต่างกัน

7. ศูนย์วิจัย ในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคกลาง ที่ทำหน้าที่ประสานงานด้านการวิจัยของอาจารย์ และทำวิจัยตามที่ได้รับมอบหมาย นั้น มีปัญหาด้านการบริหาร คือ ขาดนโยบาย/แผนงาน ที่ชัดเจน ขาดงบประมาณและบุคลากร เป็นต้น และอาจารย์ยัง ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการวิจัยในหน่วยงานปฏิบัติการ มีดังนี้

สุภวัฒน์ เวชประดิษฐ์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศน์จังหวัด สังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการทำวิจัย โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา" โดยศึกษาสภาพการทำวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาทุกจังหวัด และศึกษาความคิดเห็นของศึกษานิเทศน์จังหวัดต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในโครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา พบว่าผู้กำหนดหัวข้อวิจัยเป็นศึกษานิเทศน์จังหวัด และหัวข้อการวิจัยมีที่มาจากประเมินคุณภาพนักเรียนระดับจังหวัด การวิจัยส่วนมากเป็นการวิจัยและทดลองหารูปแบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน กลุ่มทักษะ โดยเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และพัฒนาความสามารถในการสอนของครู แหล่งที่ใช้ค้นคว้าเอกสารเพื่อการวิจัยคือ ห้องสมุดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งสร้างขึ้นเองและดัดแปลงจากของผู้อื่น เป็นการวิจัยเป็นคณะ งานวิจัยที่ไม่เสร็จตามกำหนดเพราะ ศึกษานิเทศน์มีงานอื่นทำมากเกินไป ผลการวิจัยส่วนใหญ่นำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน และมีผล คือ ครูมีพฤติกรรมการสอนดีขึ้น ด้านปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย พบว่าด้านการบริหารงานวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเผยแพร่งานวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้มีปัญหาน้อย ส่วนด้านเนื้อหาของงานวิจัย และติดตามการนำผลไปใช้ เป็นปัญหาปานกลาง

พรรณิภา หิตะศักดิ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการงานวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" พบว่าผู้บริหารมีความต้องการงานวิจัยในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านวิชาการ ต้องการงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร
2. ด้านการบริหารบุคคล ต้องการงานวิจัยเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการทำงาน
3. ด้านกิจการนักเรียน ต้องการงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสร้างจริยธรรม และวิธีแก้ปัญห

ความประพฤติของนักเรียน

4. ด้านธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ ต้องการงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดสรรสเนเทศและงานทะเบียน

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ต้องการงานวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจทัศนคติและความรู้สึกของกลุ่มบุคคลต่างๆ

6. การเปรียบเทียบความต้องการงานวิจัยทางการศึกษา ทุกด้านจำแนกตามขนาด โรงเรียน อายุ วุฒิ ตำแหน่งของผู้บริหาร ปรากฏว่าความต้องการงานวิจัยทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการเสริมสมรรถภาพการวิจัยทางการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอาจารย์ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ อุดมศึกษา พบว่า จำนวนอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยคิดเป็นร้อยละมากกว่าในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาครูมัศึกษามีความต้องการเสริมสมรรถภาพด้านความรู้ที่สูงสุดในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน และต้องการความรู้ทางการวิจัย และสถิติอยู่ในระดับมากอาจารย์ในระดับอุดมศึกษามีความต้องการเครื่องอำนวยความสะดวก แหล่งความพร้อมทางการวิจัยมากกว่าครูในระดับประถมและมัธยมศึกษา การเสริมสมรรถภาพทางการวิจัยสำหรับครูประถมและมัธยมศึกษา เน้นรูปแบบการให้อ่านงานวิจัยที่เป็นภาษาง่ายๆ และการทำงานวิจัยประยุกต์ หรืองานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Lisa Smulyan (1988:47-56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Callaboration Process in action Research" โดยทำการศึกษาระบวนการร่วมมือกันของทีมวิจัย ซึ่งประกอบด้วยครู 5 คน และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย 2 คน โดยมีการพบปะกันทุกอาทิตย์ ในช่วง 2 ปี ในปีแรกมีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดปัญหา ซึ่งจะต้องมีความร่วมมือกันในการตั้งวัตถุประสงค์ ในปีที่ 2 พวกเขาตระหนักว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน แต่เป็นการพัฒนาบุคลากรและพัฒนาโรงเรียน ผลที่ได้จากความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ตามความรู้สึกของครู พบว่าถึงแม้ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติ แต่ครู ทั้ง 5 คนก็พบว่า ในช่วง 2 ปีนี้ ทำให้เขามีความรู้สึกที่ติดต่อดตนเองและวิชาชีพ มีความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย มีทักษะในการทำวิจัยมากขึ้น และพร้อมที่จะทำการวิจัยในโอกาสต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่จะสนใจการวิจัยในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากถือเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่ง ส่วนการวิจัยในระดับโรงเรียนนั้น ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะทำการศึกษาดังกล่าวถึงการทำวิจัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการวิจัยในระดับโรงเรียนต่อไป



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย